

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ,
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТОРГІВЛІ**

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт
здобувачів освітнього ступеня «магістр»
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

На засіданні кафедри підприємництва
і торгівлі

Протокол №5 від 11.12. 2020 р.

ЧЕРНІГІВ НУ «Чернігівська політехніка» 2021

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Методичні вказівки щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Національного університету «Чернігівська політехніка»/ Укладачі: Іванова Н.В., Денисенко Т.М., Соломаха І.В., Ганєєва Т.В. – Чернігів: НУЧП, 2021. – 52 с.

Укладачі: ІВАНОВА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, доктор економічних наук, доцент
ДЕНИСЕНКО ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА, кандидат технічних наук, доцент
СОЛОМАХА ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент
ГАНЄЄВА ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА, старший викладач

Відповідальний за випуск: ІВАНОВА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА завідувач кафедри підприємництва і торгівлі, доктор економічних наук, доцент

Рецензент: ДЕНРІЙ ЖАННА ВОЛОДИМИРІВНА, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Чернігівська політехніка»

Зміст

ВСТУП.....	4
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
1.1 Цілі та завдання кваліфікаційної роботи магістра.....	6
1.2 Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи	8
1.3 Загальні вимоги	10
1.4 Рекомендації щодо вибору теми кваліфікаційної роботи.....	11
2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА РОБОТИ, ЗМІСТ КОЖНОЇ ЧАСТИНИ	13
2.1 Вступ.....	14
2.2 Теоретичні основи дослідження	16
2.3 Аналітико-експериментальний розділ	17
2.4 Рекомендаційний розділ	19
2.5 Висновки та пропозиції	20
2.6 Перелік посилань.....	20
2.7 Оформлення додатків.....	21
3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	21
4 ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	27
4.1 Підготовка захисту кваліфікаційної роботи.....	27
4.1.1 Попередній розгляд кваліфікаційної роботи	27
4.1.2 Зовнішнє рецензування	28
4.2 Організація процесу захисту	29
4.3 Оцінювання кваліфікаційної роботи магістра	31
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Формування ефективної ринкової системи господарювання в Україні пов'язане з розвитком підприємницької діяльності в усіх галузях економіки. Серед видів підприємницької діяльності чільне місце займає торгівля, завдяки якій стає можливим дотримання балансу між виробництвом і споживанням, формується суттєва частка валової доданої вартості в Україні, забезпечується робочими місцями економічно активне населення. Торгівельна діяльність як одна з найважливіших складових економіки України, від якої залежить якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність, сьогодні проходить динамічний трансформаційний етап посткризового розвитку.

Підприємництво у будь-якій сфері економіки має на меті одержання прибутку в результаті застосування новітніх технологій, розвитку нових методів організації виробництва, надання послуг тощо. Ці завдання зможуть виконувати висококваліфіковані фахівці, які добре засвоїли принципи та методи ефективного підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Уміння успішно вирішувати організаційно-економічні проблеми великої складності здобувачі вищої освіти повинні показати при виконання та захисті випускної кваліфікаційної роботи магістра.

Кваліфікаційна робота магістра – завершальна стадія підготовки фахівців, виконання якої визначить готовність здобувачі вищої освіти до самостійного вирішення сучасних управлінських проблем. Кваліфікаційна робота магістра – це випускна робота, що виконується здобувачем вищої освіти, є складовою державної атестації, підсумковою дослідницькою роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю. При цьому здобувачі освітнього рівня магістр мають набути такі навички та професійні компетентності:

- вміння адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності;
- визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення;
- вміння розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети;
- застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп;
- професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;
- вміння відповідально здійснювати безпечну діяльність у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності відповідно галузевих норм і правил та необхідного рівня індивідуальної та колективної безпеки у надзвичайних ситуаціях;

- визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;
- оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень;
- розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності;
- вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків;
- впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

Дані методичні рекомендації встановлюють вимоги щодо структури, змісту, оформлення та тематики кваліфікаційної роботи магістра, а також для керівників і консультантів кваліфікаційних робіт.

Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», інструкцій МОН України, Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня для спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», Етичного кодексу Вченого України, Статуту НУ «Чернігівська політехніка», Положення про організацію освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка», Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників НУ «Чернігівська політехніка», Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності НУ «Чернігівська політехніка», Правил внутрішнього розпорядку НУ «Чернігівська політехніка» та інших нормативно-правових актів, чинного законодавства України та організаційно-розпорядчих документів університету, а також набутого НУ «Чернігівська політехніка» досвіду виконання студентами кваліфікаційних робіт за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та 8.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво».

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Цілі та завдання кваліфікаційної роботи магістра

Атестація випускників освітньо-професійної програми спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» проводиться у формі відкритого та публічного захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

Кваліфікаційна робота – це самостійна науково-дослідницька робота студента, яка виконується на завершальному етапі здобуття ступеня магістра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для встановлення відповідності отриманих здобувачем вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми.

Випускна кваліфікаційна робота ставить за мету визначення загального науково-технічного, професійного та культурного рівнів претендента на ступінь вищої освіти магістра шляхом контролю його знань та вмінь, оцінку здатності самостійно проводити аналіз поставленої задачі, формулювати мету, завдання та висновки, подавати письмово та усно матеріал роботи та представляти результати під час публічного захисту. Атестація завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації магістр підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Кваліфікаційна робота магістра є заключною навчально-дослідницькою працею комплексного характеру, яка підводить підсумки результативності вивчення дисциплін навчального плану, проходження всіх практик, стажування та переддипломної практики. Кваліфікаційна робота магістра виконується як самостійна розробка актуального питання (проблеми) фахової сфери і водночас є також науково-практичним дослідженням, що характеризує рівень теоретичної та ділової підготовки здобувача-випускника, його наукову ерудицію і глибину професійних знань і навичок, отриманих за весь період навчання у навчальному закладі по обраній спеціальності.

Відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовка і захист кваліфікаційної роботи магістра – неодмінна умова професійної кваліфікації здобувача та визнання його фахівцем. Відповідно до поставлених вимог написання кваліфікаційної роботи покликано сприяти закріпленню та прояву знань, отриманих у процесі вивчення загально-теоретичних і спеціальних дисциплін, умінь і навичок, придбаних під час організаційно-управлінської практики, використанню їх в дослідницькій і практичній роботі з фаху.

Метою виконання магістерського дипломного дослідження є поглиблене осмислення професійної проблеми, комплексне опанування матеріалу і методів самостійного дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення складних завдань і проблем у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає

проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи магістра здобувач у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом;
- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Кваліфікаційна робота магістра має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті;
- мати належне оформлення;
- мати всі потрібні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на випускову кафедру у термін, передбачений графіком навчального процесу.

Кваліфікаційна робота магістра має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Також кваліфікаційна робота магістра має:

- в обов'язковому порядку містити матеріал дискусійного характеру, з формулюванням аргументованої позиції студента щодо питань, які досліджуються в роботі;
- відзначитися науковою новизною та обґрунтованістю підходів при розкритті теми дослідження;
- практичну значущість, яка підтверджується можливістю впровадження розроблених пропозицій (можливе подання акту впровадження);
- бути виконана у формі реального проекту відповідно до замовлення підприємств (організацій, установ).

В цілому, кваліфікаційна робота магістра повинна відображати сучасні досягнення вітчизняної і закордонної управлінської думки, ґрунтуватися на теоретичних положеннях і фактичних матеріалах щодо адміністрування, управління та ресурсного забезпечення, виходити з об'єктивної реальності практичних ситуацій у бізнесі. Кваліфікаційна робота магістра також має

свідчити про уміння автора досліджувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, формулювати й аргументовано обґрунтовувати висунуті положення і тези, робити узагальнюючі висновки, обґрунтовувати практичні рекомендації.

Кваліфікаційна робота магістра може бути написана як державною (українською) мовою, так й іноземною, якою володіє здобувач. Це можливо, при домовленості з кафедрою іноземних мов професійного спрямування НУ «Чернігівська політехніка», якщо кафедра зможе надати наукового керівника, що володіє іноземною мовою.

Кваліфікаційна робота магістра, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми, обґрунтованих пропозицій, а також не має зовнішньої рецензії та довідки про успішне проходження перевірки на відсутність плагіату, до захисту не допускається.

Кваліфікаційна робота магістра допускається до захисту після перевірки її на плагіат, особливості якої визначаються вищим навчальним закладом. Для оприлюднення, публічного ознайомлення зі змістом кваліфікаційних робіт та запобігання академічного плагіату, кваліфікаційні роботи мають бути розміщені на офіційному сайті НУ «Чернігівська політехніка» або його підрозділу.

1.2 Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра виконується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань діяльності організацій, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається, а також результатів проведених здобувачем власних досліджень реального об'єкта.

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи магістра:

1. Проходження підприємницької та переддипломної практики (захист звіту).
2. Вибір теми і об'єкта дослідження, затвердження теми.
3. Розробка завдання на кваліфікаційну роботу магістра, складання календарного плану виконання.
4. Опрацювання літературних джерел і складання плану роботи.
5. Збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики на об'єкті дослідження.
6. Обробка фактичного матеріалу.
7. Написання першого варіанта тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
8. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення магістерської роботи.
9. Подання роботи на ознайомлення керівництву об'єкта дослідження, отримання відгуку.

10. Проходження перевірки роботи та відсутність плагіату.
11. Підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом.
12. Подання роботи на кафедру.
13. Зовнішнє рецензування роботи.
14. Захист магістерської кваліфікаційної роботи у екзаменаційній комісії.

Обов'язковою складовою виконання кваліфікаційної роботи магістра є підготовка публікації статті за результатами наукового дослідження або апробація результатів досліджень на науковій конференції з публікацією тез доповідей. Стаття або тези містять основні наукові результати кваліфікаційної роботи освітнього ступеня магістра.

До виконання кваліфікаційної роботи магістра допускаються ті, хто успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили підприємницьку і переддипломну практику та захистили звіти з них.

Наукове керівництво виконанням студентами кваліфікаційної роботи магістра складається з методологічного та організаційного його забезпечення.

Персонально керівництво роботою студентів з виконання кваліфікаційної роботи здійснюють як штатні викладачі, так і сумісники, які мають наукові ступені, вчені звання, наукові публікації в галузі знань, що відповідають спрямованості та змісту магістерської програми.

Наукові керівники призначаються кафедрою з числа осіб професорсько-викладацького складу, після чого вони затверджуються наказом ректора університету на весь період виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Науковий керівник магістерської роботи зобов'язаний:

- здійснювати консультування студентів з питань вибору теми кваліфікаційної роботи магістра з урахуванням місць проходження підприємницької та переддипломної практики;
- видати студентові індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу магістра із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- надавати допомогу здобувачеві вищої освіти в складанні плану роботи та програми відбору необхідного матеріалу;
- рекомендувати спеціальну, нормативну літературу та інформаційні джерела за обраною темою кваліфікаційної роботи;
- регулярно консультувати магістранта, а при необхідності організувати консультації інших викладачів університету;
- контролювати протягом усього періоду графік виконання кваліфікаційної роботи магістра, її якість та своєчасність виконання, а також інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- інформувати колектив кафедри у випадках недотримання графіка підготовки окремих розділів і роботи в цілому;
- брати участь в обговоренні кафедрою будь-яких питань щодо підготовки кваліфікаційної роботи і результатів їх захисту;
- брати участь у роботі кафедральної комісії з попереднього захисту кваліфікаційних робіт;

- надати об'єктивний відгук на кваліфікаційну роботу магістра після її завершення;
- бути присутнім при захисті роботи в ЕК.

1.3 Загальні вимоги

У розділах і параграфах кваліфікаційної роботи магістра послідовно викладається зміст магістерського дослідження. Загальний обсяг основної частини має становити 60-80 сторінок формату А4.

За змістом у кваліфікаційній роботі магістра повинні бути дотримані такі основні вимоги, а здобувач освітнього рівня магістр має тим самим продемонструвати:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у науково-практичній сфері підприємництва, організації торгівлі та товарознавства, управління ланцюгами поставок товарів, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки, набутих фахових наукових знань і передбачає певну невизначеність умов;
- уміння оцінювати вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на функціонування підприємницької структури різних видів економічної діяльності;
- уміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- здатність визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі;
- уміння формулювати наукові висновки і конкретні пропозиції щодо організації підприємницької справи, реалізації товароруку споживчих товарів, прогнозування ринкових ситуацій, організації та проведення товаропостачання, контролю й оформлення товарів та інших предметів з погляду мінімізації ризиків, вдосконалення управління реальним суб'єктом господарювання

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений та всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити результати самостійних досліджень; розрахунки, виконані із застосуванням інформаційних технологій;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на підприємстві в розрізі досліджуваного товару;
- бути належним чином оформленою відповідно до вимог;
- мати всі необхідні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком освітнього процесу.

- відповідність розробки теми магістерської роботи сучасному рівню розробок методичних положень і практичних рекомендацій з організації системи підприємництва, в тому числі торговельного та у сфері послуг.

1.4 Рекомендації щодо вибору теми кваліфікаційної роботи магістра

Визначення тем, керівників та консультантів кваліфікаційної роботи, що мають виконуватися здобувачами освітнього ступеня магістр, відбувається, як правило, за принципом наступництва наукового керівництва студентською науковою роботою на попередніх курсах навчання, а також з урахуванням наукових інтересів, які виявлені студентом у цей період.

Єдність загальних вимог не звужує просторів творчої думки дослідника, а, навпаки, припускає широку ініціативу в розробці обраної теми в самих різних її аспектах і особливостях. Оригінальність рішення задач дослідження – один з важливих критеріїв оцінювання якості кваліфікаційної роботи. Важливим напрямом магістерського дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення організаційної структури товароруху і методів управління підприємницькою структурою.

Темою кваліфікаційної роботи магістра (предметом дослідження) може бути одна з актуальних проблем щодо стратегічного розвитку підприємництва; ефективного управління бізнесом; закономірностей та тенденцій розвитку товарознавства непродовольчих товарів і харчових продуктів; методики та методології контролю якості та безпечності споживчих товарів; впровадженню новітніх технологій виробництва і реалізації товарів, напрямів розвитку асортименту різних товарних груп, а також стану вітчизняного та світового ринку товарів; організації системи інтегрованого управління логістичною діяльністю підприємства, забезпечення ефективного функціонування закупівельної, транспортної, складської системи, управління запасами, системи розподілу та поставок підприємства, здійснення транспортно-експедиційних операцій та обслуговування вантажоперевезень на національному та міжнародному ринках, управління ланцюгами поставок з використанням сучасних інформаційних технологій та інші. Тема кваліфікаційної роботи магістра має відповідати завданням та умінням, передбаченим варіативною компонентою освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Орієнтовний перелік напрямів магістерського дослідження та тем кваліфікаційної роботи магістра за цією спеціальністю наведений у Додатку А.

Тема кваліфікаційної роботи магістра має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Одним із критеріїв вибору теми дослідження має бути її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку товарознавчої та економічної науки і практики впровадження наукових розробок та ведення бізнес-процесів.

Тему кваліфікаційної роботи магістрант обирає самостійно згідно з тематикою, що затверджена кафедрою, та погоджує її з науковим керівником з

подальшим обговоренням на засіданні кафедри та затвердженням наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка».

Випускна кваліфікаційна робота може виконуватися за тематикою, яку замовляють підприємства та організації. Таке замовлення оформлюється відповідним Листом (додаток Б).

Студент, за погодженням із науковим керівником, може запропонувати самостійно сформульовану тему дослідження за умови обґрунтування доцільності її розроблення, ознайомлення з аналітичними оглядами і статтями у спеціалізованих періодичних виданнях, а також враховуючи свої наукові інтереси, що були проявлені під час написання курсових робіт, підготовки статей та конкурсних наукових робіт, у виступах на студентських наукових конференціях, можливості отримання необхідної інформації на підприємстві, що є об'єктом досліджень. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та не містити неоднозначного тлумачення.

Разом із вибором теми визначається об'єкт досліджень та підприємство (об'єкт досліджень з підприємництва та/або торгівлі), на матеріалах якого буде виконуватися випускна кваліфікаційна робота. Об'єктами, на матеріалах яких виконуються дослідження, можуть бути підприємства або їх об'єднання будь-якої форми власності, що є суб'єктом підприємницької діяльності; заклади оптової та роздрібною торгівлі; провайдери логістичних послуг; державні органи регулювання торговельної діяльності та їх регіональні підрозділи; місцеві органи управління, що здійснюють регулювання торговельної діяльності згідно з чинним законодавством. За погодженням з науковим керівником об'єктом досліджень може бути обраний ринок певного товару або послуг.

За відсутності пропозицій студента щодо досліджуваного об'єкта, випускова кафедра залишає за собою право на призначення підприємства або установи, з якими НУ «Чернігівська політехніка» має відповідну угоду.

Після вибору теми і визначення об'єкту дослідження (його повної юридичної назви, організаційно-правового статусу та міста розташування) кожен студент подає заяву на ім'я завідувача кафедри підприємництва і торгівлі (зразок заяви наведено у додатку В), яка є підставою для призначення наукового керівника.

Тема дослідження, визначена у заяві, є попередньою і може уточнюватися та корегуватися в процесі розгляду на засіданні кафедри, підготовки і підписання наказу ректором НУ «Чернігівська політехніка». Не допускається виконання кваліфікаційної роботи магістра на однакову тему по одному об'єкту дослідження в межах одного навчального року та повторення теми і об'єкту дослідження порівняно принаймні з трьома попередніми роками.

Список студентів, перелік тем досліджень, наукові керівники та консультанти затверджуються наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка», після чого **внесення змін та уточнень до тем кваліфікаційних робіт магістра є неможливим.**

Після остаточного узгодження теми кваліфікаційної роботи студент складає план роботи, який узгоджується з науковим керівником.

Далі заповнюється бланк Завдання на кваліфікаційну роботу (додаток Д), в якому зазначаються прізвище, ім'я, по батькові студента, фіксуються тема і план, мета завдання, графік виконання, а також термін подання готової роботи на кафедру. Завдання підписують науковий керівник, здобувач освітнього ступеня магістр, і затверджує завідувач кафедри.

Кваліфікаційна робота магістра виконується на основі вивчення наукової літератури за фахом (підручників, навчальних посібників і методичних матеріалів), нормативно-правових джерел, спеціальної наукової літератури за обраною темою (монографій, наукових статей, інших наукових видань), інформації засобів масової інформації.

2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА РОБОТИ, ЗМІСТ КОЖНОЇ ЧАСТИНИ

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати логічно сформовану структуру, що відбиває зміст проведеного дослідження, його результати і практичні рекомендації. Структурно магістерська робота складається із вступу, 3-х розділів, кожен з яких має містити не менш як два параграфи, висновків та пропозицій, переліку посилань, додатків. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи не повинний перевищувати 80 сторінок комп'ютерного тексту, з додатком переліку посилань, приміток, титульного та інших аркушів, пов'язаних з оформленням.

Типова структура кваліфікаційної роботи магістра включає наступні частини (розділи):

Титульний лист (Додаток Д)

Бланк "Завдання" (Додаток Д)

АНОТАЦІЯ (Додаток Е)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (у разі потреби)

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ (Наводиться назва у відповідності до теми дослідження)

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

Висновок до розділу 1

2 АНАЛІТИКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ РОЗДІЛ (Наводиться назва у відповідності до теми дослідження)

2.1 .....

2.2 .....

2.3 .....

Висновок до розділу 2

3 РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ (Наводиться назва у відповідності до теми дослідження)

3.1 .....

3.2 .....

3.3 .....

Висновок до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

В *анотації*, обсяг якої має становити не більше 150 слів, до 800 знаків, зазначається прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, основний зміст та результати дослідження, ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі), які наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5–7. Анотація наводиться українською та однією з іноземних мов (найчастіше – англійською).

2.1 Вступ

Вступом відкривається кваліфікаційна робота магістра. У ньому обґрунтовується необхідність розробки сформульованої теми дослідження, розкривається її актуальність і наукова новизна, тобто показується, що автор, як самостійний дослідник, вносить нового у вивчення даної теми. Головним завданням вступної частини (*вступу*) є загальна характеристика роботи як актуального та практично значущого наукового дослідження, презентація інформаційного, методичного забезпечення дослідження та отриманих результатів з обов'язковим відображення складових, наведених нижче.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та можливих шляхів розв'язання проблеми, обґрунтовуючи значення роботи для розвитку певної галузі знань, сфери діяльності.

Мета дослідження – запланований результат вирішення визначеної проблеми із використанням теоретичних та методологічних положень, конкретних методів та інструментів дослідження.

Формулювання мети дослідження зазвичай починається зі слів «удосконалити...», «обґрунтувати ...», «виявити...» (методику, модель, критерії, вимоги, основи тощо), «проаналізувати і узагальнити досвід...», «виявити можливості використання чого-небудь у практиці...».

Сформульована мета дослідження визначає його завдання, які частіше за все виступають як часткові, порівняно самостійні цілі.

Завдання дослідження визначаються поставленою метою і являють собою конкретні послідовні шляхи вирішення проблеми.

Слід чітко формулювати мету роботи, лаконічно викладати завдання, які необхідно виконати для її досягнення. Доцільно виділити нові наукові положення або практичні рекомендації, які запропоновані у дослідженні

студентом особисто, а також види їх апробації. Виклад змісту кожного питання кваліфікаційної роботи магістра має бути доказовим, пояснюваним та науково аргументованим. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на конкретних матеріалах реальної дійсності, а приклади бути типовими.

Задачі формулюються відповідно до плану дипломної роботи. Бажано вживати такі ключові слова щодо постановки завдань: *дослідити, визначити, з'ясувати, проаналізувати, оцінити, обґрунтувати, запропонувати, розробити, оптимізувати.*

Об'єкт дослідження – явище чи процес, які будуть досліджуватися у випускній кваліфікаційній роботі (наприклад, об'єкт підприємницьких досліджень – процес формування або розвитку підприємницької структури або її частини; об'єкт товарознавчих досліджень – товар або процес аналізу та оцінки товару; об'єкт досліджень з комерційної логістики – процес логістичного обслуговування, за матеріалами якого виконана робота).

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є одна з актуальних проблем в межах обраного об'єкта дослідження, яка потребує вирішення професійних завдань, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою магістра з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (наприклад, споживні властивості та/або показники якості товару і показники комерційної діяльності підприємства тощо).

Методи дослідження – це спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності (органолептичні, фізико-хімічні, аналізу тощо).

Наукова новизна передбачає стислий виклад нових наукових положень або рішень, отриманих під час експериментальних досліджень (первинна інформація).

Практична цінність – це відомості про практичне впровадження одержаних результатів або рекомендацій щодо їх використання.

Апробація дослідження та публікації. Зазначається, на яких наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, круглих столах та ін. було оприлюднено результати досліджень, представлених у випускній кваліфікаційній роботі. Також за наявності зазначається бібліографічне посилання на статтю, опубліковану за результатами досліджень, представлених у кваліфікаційній роботі магістра.

Структура роботи. Зазначається перелік основних структурних елементів роботи та кількість ілюстративного матеріалу.

Обсяг вступу не має перевищувати 3 сторінки.

2.2 Теоретичні основи дослідження

Перший розділ, теоретичний, складається зазвичай із 3 пунктів плану (загальний обсяг 20-25 стор.), що розкриває основний теоретичний підхід відповідно до сформульованих завдань і досягнення поставленої мети дослідження за обраною проблематикою.

Теоретичне обґрунтування має визначати роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності підприємства. У цьому розділі обґрунтовується теоретична база обраної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела, іншої інформації, пов'язаної з темою. На основі вивчення наукової, навчально-методичної літератури (в тому числі іноземної) розкриваються підходи різних авторів до розв'язання проблеми, показується, у чому полягає подібність, а у чому – відмінність їх поглядів, а також обґрунтовуються власні погляди на проблему.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмету дослідження, методичні підходи повинні мати певні елементи наукової новизни, полемічності, ствердженої власної позиції щодо обраних методів дослідження, що дає змогу перейти у наступному розділі до конкретного аналітичного дослідження.

Слід звернути увагу на те, що цитуючи будь-яке джерело інформації, необхідно обов'язково робити посилання на нього, оскільки це є предметом інтелектуальної власності. Стисло, критично висвітлюючи публікації, необхідно вказати ті проблеми, які потребують дослідження. Залежно від теми випускної кваліфікаційної роботи та спеціалізації підприємства, за матеріалами якого проводиться дослідження, можуть бути наведені порівняльні оцінки різних методів дослідження, методик розрахунків певних показників тощо.

Отже, в цьому розділі передбачається висвітлення таких питань:

- економічна сутність, роль, значення і класифікація предмета дослідження для підприємництва, торговельної сфери або біржової діяльності в цілому;
- класифікаційні ознаки предмета дослідження;
- правове регламентування щодо теми дослідження з обов'язковим поглибленим критичним розглядом норм чинного законодавства та виявлення невідповідностей і суперечностей, що призводять до проблем у сфері підприємництва, торгівлі або біржової діяльності;
- тенденції і проблеми розвитку предмета дослідження в контексті макро-/ мезо- економічного огляду або ринкового огляду.

Рекомендується проаналізувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, різних джерелах, зарубіжних виданнях, у виданнях, які зареєстровані в міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science, Webometrics, Index Copernicus та ін.).

Посилання на використані джерела вказують між двома квадратними дужками, наприклад, «... в роботі [36]». Номер має відповідати номеру зі списку використаних джерел.

При виконанні роботи забороняється дослівне списування тексту з літературного джерела, нормативних матеріалів. Якщо за текстом необхідно навести цитату, вона береться в лапки з посиланням на відповідне джерело.

Студент на основі аналізу всієї зібраної інформації, відповідних розрахунків, експериментів робить узагальнення результатів власних досліджень, наводить порівняльну оцінку аналогічних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, окреслює пропозиції щодо вирішення проблемних питань.

Обсяг першого розділу кваліфікаційної роботи (проекту) не повинен перевищувати 30% від загального обсягу.

Наприкінці першого розділу подаються **висновки до першого розділу**, де студент формує своє бачення предмета дослідження та підсумовує результати написання теоретичного розділу.

2.3 Аналітико-експериментальний розділ

В цьому розділі здійснюється опис, надається характеристика поточного стану та рівня розвитку об'єкта дослідження, діагностування його діяльності щодо обраного напрямку дослідження, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та із залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію.

Даний розділ повинен включати 3-4 пункти.

У аналітико-експериментальному розділі студент має показати здатність використання на практиці своєї аналітично-контрольної компетенції. Він повинен виконати ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах об'єкту дослідження (бази практики, місця роботи).

У цьому розділі необхідно дати стислу характеристику підприємницької структури, здійснити якісний та кількісний аналіз її діяльності, визначити місце на ринку та рівень конкурентоспроможності, проаналізувати динаміку основних показників за 3-5 років з виявленням існуючих тенденцій та зробити відповідні висновки.

У розділі також потрібно всебічно проаналізувати предмет дослідження, який характеризує стан проблеми, що розглядається. Для цього необхідно:

- дослідити основні вихідні показники підприємницької діяльності в динаміці за 3-5 років та виявити їх тенденції;
- зробити загальний аналіз предмета дослідження на основі детального аналізу показників. Таке дослідження передбачає використання методів структурного і системного, факторного та порівняльного аналізу із застосуванням принципів логіко-змістовного та економіко-статистичного дослідження. На основі аналізу досліджуваного матеріалу, особистих спостережень у момент практики і критичної оцінки практики підприємницької діяльності студент розкриває поточне становище і особливо негативні сторони, причини недоліків;

– здійснити поглиблений аналіз стану предмета дослідження шляхом використання для аналізу додаткової інформації із форм фінансової звітності, довідок та управлінської інформації.

За результатами аналізу обов'язково необхідно дати економічну оцінку, тобто з'ясувати основні тенденції, стан проблем в діяльності підприємницької структури, визначити «вузькі місця» та намітити можливі резерви і напрямки покращення ситуації, зробити відповідні висновки.

Розділ має бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), що відображають відповідні результати діяльності об'єкта дослідження за останні 3-5 років.

Товарознавчий напрям кваліфікаційних досліджень магістра має містити методологію та результати експериментальних товарознавчих досліджень повинен включати принаймні два підрозділи:

2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження

2.2. Результати експериментальних досліджень

У підрозділі «*2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження*» зазначається методологія організації досліду, характеристика об'єкта дослідження («дерево властивостей») та короткий опис методів дослідження із обов'язковим посиланням на джерела інформації. За умови використання удосконаленого автором методу дослідження, надається детальна характеристика застосованого елемента новачі.

У підрозділі «*2.2. Результати експериментальних досліджень*» надається логічно-системний аналіз отриманих результатів товарознавчих досліджень та кваліметричної оцінки, що не повинні мати лише констатуючий характер. Вірогідність результатів експериментальних досліджень оцінюється методами математичної статистики.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються в організації, їх особливості, тенденції, створити базу для виявлення невикористаних резервів.

Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивної та негативної дій. Якщо можливо, текст слід ілюструвати реальними документами (що наводяться у додатках), які обов'язково супроводжувати стислим коментарем.

Для виконання другого розділу здобувач має зібрати фактичні дані під час стажування та переддипломної практики.

Джерелом інформації є планові та фактичні показники діяльності, статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які використовує здобувач під час стажування та переддипломної практики.

Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції.

Другий розділ необхідно завершувати написанням **висновків до другого розділу**, в яких студент підсумовує результати проведеного аналізу предмета та об'єкта дослідження.

Рекомендований обсяг другого розділу: 20-30 сторінок (у межах 30-35% загального обсягу кваліфікаційної роботи).

2.4 Рекомендаційний розділ

Цей розділ вимагає від здобувача вищої освіти найбільших творчих зусиль, адже в ньому він має обґрунтувати свої пропозиції, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в першому та другому розділах кваліфікаційної роботи.

Запропоновані рекомендації та інновації повинні містити розрахунково-кількісне обґрунтування.

Пропозиції студента щодо науково-практичного вирішення досліджуваної теми повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності, практичної втіленості, мати інноваційний характер вирішення та базуватися на аналізі, проведеному у другому розділі.

Особливе значення варто додати аргументації висунутих пропозицій, пошуку шляхів і засобів їх ефективної реалізації в практиці управління підприємницькою структурою.

При розробці практичних рекомендацій варто акцентувати увагу на таких питаннях:

- логічності взаємозв'язку заходів, що пропонуються для вирішення проблеми;
- обґрунтуванню та розрахункам ефективності запропонованих рішень (якщо за цими рішеннями можна визначити економічний ефект, а якщо не можна, то обґрунтувати інші види ефектів);
- використанню зарубіжного досвіду у процесі проектування авторських пропозицій та рекомендацій.

Отже, проектний розділ присвячується обґрунтуванню та характеристиці пропозицій, що містять практичні рекомендації, висловлені здобувачем освітнього ступеня магістр. Ці пропозиції ґрунтуються на конкретних результатах аналізу, представлених в аналітичній частині, а також на методологічному підході, вихідних принципах, положеннях і методах, викладених у попередньому розділі.

Обсяг третього розділу може становити до 20-30% загального обсягу кваліфікаційної роботи (20-25 стор.).

Після закінчення написання третього розділу магістрант оформлює **висновки до проектно-рекомендаційного розділу**, де підводяться підсумки та групуються практичні рекомендації, отримані в процесі написання третього розділу.

2.5 Висновки та пропозиції

Висновки є дуже важливою частиною кваліфікаційної роботи магістра, адже вони підводять підсумок усього дослідження і відображають досягнення здобувача освітнього ступеня магістра. Текст висновків має підтвердити здатність автора кваліфікаційної роботи успішно реалізувати поставлену мету і завдання, визначені у вступі.

Саме тут коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення, які містять:

- формулювання розв’язаної проблеми;
- оцінку результатів дослідження з точки зору відповідності меті випускної кваліфікаційної роботи та поставленим у вступі завданням;
- елементи практичної/наукової новизни;
- пропозиції щодо вдосконалення досліджуваного напряму діяльності організації, які було детально обґрунтовано у розділі 3.

У висновках не можуть з’явитися пропозиції, які не розглядалися в проектно-рекомендаційному розділі. Не допускається, щоб у «Висновках та пропозиціях» магістрант розмірковував про питання, які він докладно не досліджував у попередніх розділах.

В заключній частині кваліфікаційної роботи студент стисло формулює результати аналізу й проектування, при необхідності вказуючи, в якому розділі міститься докладна аргументація. При цьому підсумковий результат, здобутий магістрантом і відображений у висновках, не повинен замінюватися простими висновками, які одержані в кожній главі, а повинен відображати те нове, суттєве, що є підсумковим результатом дослідження, яке виноситься на прилюдний захист та оцінку ЕК.

Рекомендований обсяг висновків кваліфікаційного дослідження 3-4 сторінки.

2.6 Перелік посилань

До переліку посилань слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі тих чи інших наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури (словники, енциклопедії, довідники, методичні рекомендації тощо), фахових видань, ресурсів Інтернет.

Список використаних джерел повинен містити не менше 50 використаних та проаналізованих назв джерел інформації. Приклад оформлення бібліографічного опису у списку джерел наведено у додатку 3.

2.7 Оформлення додатків

Кваліфікаційна робота магістра може містити додатки, що включаються за розсудом автора. Додатки оформляються при необхідності використання в основній (текстуальній) частині значного обсягу фактичних даних допоміжного характеру, що мають на меті наочно продемонструвати або підтвердити описані автором ситуації. У додатках можуть приводитися таблиці показників, фінансова звітність, форми підприємницької документації, допоміжні графічні ілюстрації, рекламні матеріали тощо. Обсяг додатків визначається автором кваліфікаційної роботи за принципом розумної достатності.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки.

Праворуч над заголовком малими літерами з першої прописної (заголовної) друкується слово «Додаток» і поряд – прописна (заголовна) літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Єдиний додаток позначається як додаток без літери.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «рисунок Д. 1.2 – .....» – другий рисунок першого розділу додатка Д; «формула (А. 1)» – перша формула додатка А.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Основна частина

Матеріал кваліфікаційної роботи магістра слід подати у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- бланк завдання;
- анотація;
- зміст;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- вступ;
- основна частина;
- висновки та пропозиції
- перелік посилань;
- додатки.

Завершену та оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Мова кваліфікаційної роботи магістра – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна.

Пряме переписування у роботі матеріалів із будь-яких джерел інформації є неприпустимим.

Кваліфікаційну роботу магістра друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до 28-30 рядків на сторінці. Шрифт Times New Roman, розмір кегля - 14. Відступ першого рядка - 1,25 см.

Текст кваліфікаційної роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів параметрів сторінок: з лівого боку – не менш за 30 мм, з правого – не менш за 15 мм, зверху – не менш за 20 мм, знизу – не менш за 20 мм.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра повинна бути логічною, лаконічною і літературно грамотно викладеною. При написанні кваліфікаційної роботи необхідно давати посилання на авторів і джерела, звідки узяті теоретичні положення, висновки інших дослідників, фактичний матеріал, конкретні зведення, цифрові й інші дані. Усі цитати, що приводяться, повинні бути взяті в лапки, а у виносках (примітках) зазначені автор і точні вихідні дані видання.

Важливо виявити необхідну вимогливість у доборі фактичного матеріалу, його систематизації, не допускати повторів, захоплення описом фактів. Звертаючи увагу на стиль і мову викладу, варто забезпечити ясність вираження думок і чіткість формулювань, точність визначень, різноманітність лексики, правильне використання спеціальних понять і термінології.

Кваліфікаційна робота магістра не повинна носити характер довідки, доповіді, реферату, інформації.

З її завершенням необхідно ретельно вивірити текст, точність цифр, використаних цитат, усунути помилки. Всі ілюстрації повинні бути пронумеровані і мати підрисуночні, надтабличні назви.

При оформленні науково-довідкового матеріалу кваліфікаційної роботи магістра варто врахувати такі вимоги:

- однаковість виносков на літературу й інші джерела;
- точна назва книг дається не по обкладинці, а по вихідних даних, зазначених на звороті титульного листа чи на останній сторінці книги, включаючи назву міста, назву видавництва, рік видання, кількість сторінок відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;
- таблиці, які містять первинні вихідні дані, треба оформляти у виді додатків;
- у тексті кваліфікаційної роботи містяться підсумкові та найбільш важливі матеріали, переважно авторського виконання.

Титульна сторінка містить найменування міністерства, вищого навчального закладу, прізвище, ім'я та по-батькові й інші відомості про автора, тему магістерської роботи з посиланням на об'єкт дослідження, прізвище, вчене звання (посаду) наукового керівника; місто і рік (додаток В).

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та параграфів роботи. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками.

Текст основної частини роботи поділяється на розділи і параграфи згідно з планом, затвердженим у завданні на виконання кваліфікаційної роботи.

Заголовки структурних частин магістерської роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» пишуться або друкуються великими літерами симетрично до тексту. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати одному інтервалу основного тексту.

Кожний розділ кваліфікаційної роботи магістра слід починати з нової сторінки.

3.2 Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. Нумерація без крапки після неї проставляється у правому верхньому куті подальших сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ, ДОДАТКИ, а також висновки до 1, 2, 3 розділів не нумерують як розділи. Розділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах основної частини кваліфікаційної роботи (між Вступом та Висновками). Перед назвою розділу вказується слово «РОЗДІЛ» та його номер. Наприклад, другий розділ основної частини:

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЛІДЕР» НА РИНКУ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ

Підрозділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. Перед назвою підрозділу ставиться номер розділу та номер підрозділу. Між номером розділу та номером підрозділу ставиться крапка. (2.1 Техніко-економічна характеристика ТОВ «Лідер» – перший підрозділ другого розділу).

Пункти нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах підрозділу. Перед назвою пункту ставиться номер розділу, номер підрозділу та номер пункту. Номери розділу, підрозділу та пункту розділяються між собою крапками. (3.1.2 Основні методи економічного аналізу – другий пункт першого підрозділу третього розділу).

3.3 Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожному з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи, їх включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких є більші за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно у межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, «Рис. 1.2. (назва)» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією.

3.4 Таблиці, формули, посилання

Цифровий і текстовий матеріал рекомендується подавати у формі таблиць та рисунків.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку.

Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією по центру. Наприклад, другий рисунок першого розділу:

Рис. 1.2. Структурно-логічна схема флористичного ринку

Кожний розділ має містити щонайменше 1-2 ілюстрації та 1-2 таблиці.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках. За потреби, ілюстрації доповнюють або поясненнями, або коментарем.

Цифровий матеріал у роботі необхідно подавати у вигляді **таблиці**. Таблиця має мати назву та номер. Нумерують таблиці послідовно суцільною нумерацією в межах розділу арабськими цифрами (за винятком таблиць, що наводяться у додатках). Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених між собою крапкою. У правому верхньому куті над заголовком таблиці вказують «Таблиця» та її номер. У

наступному рядку, по центру, вказують назву таблиці. Наприклад:

Таблиця 1.2

Назва таблиці

Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	
			підзаголовок граfi	підзаголовок граfi
Заголовок рядка				
Заголовок рядка				

Посилання на таблиці вказують скорочено, наприклад, «... подано в табл. 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Таблицю бажано розміщувати на одній сторінці.

Слово «Таблиця __» вказують один раз справа над першою частиною таблиці. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті вказується «Продовження табл. 1.2» або «Закінчення табл. 1.2». Крім того, верхній рядок таблиці має містити заголовки стовпців.

Назву таблиці розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відображати зміст таблиці. Потрібно уникати повторів тематичного заголовка у заголовках граф. Лаконічності потребують і назви заголовків рядків. Слова, що повторюються, слід виносити до узагальнюючих заголовків, об'єднувальних рубрик.

При поділі таблиці на частини та перенесенні їх на наступну сторінку допускається її шапку або заголовки рядків замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

У таблиці слід обов'язково зазначати одиницю виміру (відповідно до стандартів); числові величини повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться прочерк (–).

Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули зазначають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового

коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули та рівняння виконуються у формульному редакторі Microsoft Equation 3.0 або MathType 4.0 Equation, розташовуються безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині рядка.

Вище і нижче формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Наприклад:

Досліджувані показники якості переводяться у безрозмірний вигляд за допомогою формули:

$$P_i = \frac{p_i - p_i^{бр}}{p_i^{ет} - p_i^{бр}}, \quad (2.1)$$

де P_i - показник якості у безрозмірному вигляді;

p_i - i -тий показник якості у натуральному вигляді (абсолютний показник якості);

$p_i^{бр}$ - бракувальне значення показника якості;

$p_i^{ет}$ - еталонне значення показника якості.

Посилання у тексті роботи на джерела інформації слід зазначити порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у працях [1-9] ....».

Посилання на ілюстрації до магістерської роботи оформлюють порядковим номером ілюстрації: наприклад, «рис. 2.3»; на формули – порядковим номером формули; наприклад, «у формулі (3.1)». Посилання у тексті на таблиці пишуть скорочено: наприклад, «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово «дивись»: наприклад, «див. табл. 1.2».

Приклади оформлення переліку посилань наведені у додатку 3.

Різні службово-допоміжні матеріали (інструкції, методики, бланки документів, ілюстрації й ін.) варто виносити у додатки. При використанні бланку для наочності службового документу заповнити всі необхідні для його пояснення реквізити (графи). Ілюстрації і таблиці, при можливості, розташовуються так, щоб їх можна було розглянути без повороту сторінки або з поворотом по годинниковій стрілці. Вони розміщуються після першого згадування про них у тексті.

Якщо у тексті застосовуються символи, одиниці, скорочення слів і словосполучень, спеціальні позначення, відмінні від прийнятих офіційно або загальновідомих, то складається перелік умовних позначок. Цей перелік приводиться, якщо такі позначення повторюються у тексті більше двох разів; якщо менше – то їхнє розшифрування дається безпосередньо при першому згадуванні. Перелік умовних позначок розташовується стовпчиком, у якому ліворуч вказуються використані у тексті умовні позначки або скорочення, а

праворуч – їхнє повне розшифрування. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи ведеться арабськими цифрами у верхньому правому куті і проводиться по всьому тексту, включаючи додатки, а також ілюстрації, таблиці, схеми, графіки, діаграми й ін., що займають окремі аркуші. Відлік порядкових номерів починається з титульної сторінки, на якій номер сторінки не ставиться.

Оформлення кваліфікаційної роботи магістра завершується її брошуруванням. Після цього робота проходить перевірку на наявність плагіату, а потім – підписується науковим керівником і направляється на зовнішнє рецензування.

Кваліфікаційна робота магістра у остаточно оформленому виді представляється на кафедру для попереднього розгляду і передачі у екзаменаційну комісію (ЕК).

4 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

4.1 Підготовка захисту кваліфікаційної роботи магістра

4.1.1 Попередній розгляд кваліфікаційної роботи магістра

Перш ніж остаточно виконана випускна кваліфікаційна робота буде допущена до офіційного публічного захисту, з метою попередньої перевірки її якості, відповідності профілю спеціальності та вимогам до випускних кваліфікаційних робіт вищих навчальних закладів, може проводитись попередній розгляд кваліфікаційної роботи. Для цього створюються проблемно-тематичні групи з двох-трьох фахівців кафедри, за науковим профілем яких виконано кваліфікаційну роботу магістра. Дата передзахисту призначається завідувачем кафедри за узгодженням з науковим керівником та здобувачем. Кваліфікаційна робота розглядається під час передзахисту, як правило, поза засіданнями кафедри. Однак таке засідання може бути проведене для повторного попереднього розгляду кваліфікаційної роботи, яка одержала негативний висновок членів проблемно-тематичної групи.

На передзахисті здобувач повинен коротко викласти основні положення магістерської роботи та досягнуті результати, відповісти на запитання. Метою проведення передзахисту є надання допомоги здобувачу у виправленні виявлених помилок, з'ясуванні суперечливих моментів, усуненні недоліків оформлення тощо. Проведення передзахисту спрямоване на те, щоб здобувач відчув впевненість, переконався у достатності власних знань і сил для успішного захисту кваліфікаційної роботи.

Проблемно-тематична група проводить попередню експертизу кваліфікаційної роботи на предмет її відповідності вимогам з урахуванням необхідності внесення композиційних або редакційно-стилістичних, технічних, граматичних доробок та інших виправлень. Експертні оцінки та зауваження членів проблемно-тематичної групи носять рекомендаційний характер і не

можуть бути перешкодою для здобувача діяти за своїм розсудом. Підсумком попереднього розгляду повинен стати висновок про готовність його до офіційного захисту. Цей висновок засвідчується підписом завідувача кафедри на титульному аркуші магістерської роботи у відповідному місці.

На передзахисті формуються пропозиції про передачу кваліфікаційної роботи на зовнішню рецензію (відгук).

4.1.2 Зовнішнє рецензування

Остаточна завершена кваліфікаційна робота повинна пройти зовнішнє рецензування, у результаті якого повинен бути наданий кваліфікований відгук. Зовнішній відгук – рецензія (приклад наведено у Додатку К) може бути даний(а) керівниками і провідними спеціалістами об'єкту дослідження магістерської роботи. Якщо магістерське дослідження виконувалось на замовлення, то робота направляється на рецензію замовнику. Останній оцінює її з погляду власних інтересів, практичної значимості, можливості застосування результатів, корисності рекомендацій і пропозицій для використання у професійній діяльності. Бажано, щоб у ньому були підтверджені актуальність теми для підприємства, самостійність автора дослідження, практична значущість аналітично-дослідницького розділу та можливості і перспективи впровадження запропонованих рекомендацій.

Якщо у кваліфікаційній роботі магістрант розробляв проект створення підприємницької структури, започаткування бізнесу, - в такому разі робота подається на рецензування до підприємства такої ж сфери економічної діяльності або рецензентам з переліку, запропонованих та затверджених НУ «Чернігівська політехніка».

На завершену магістерську кваліфікаційну роботу керівник дає стислу рецензію (висновок), в якій оцінює (конкретну оцінку за чотирибальною системою) як якість виконання самої роботи, так і праці здобувача над нею, і робить висновок про можливість допуску магістерської роботи до захисту в ЕК.

Зброшурований у твердій палітурці рукопис завершеної магістерської роботи, яка підписана здобувачем та його науковим керівником, за наявності позитивної характеристики роботи у письмовому відгуку наукового керівника та довідки про відсутність плагіату, здобувач подає завідувачу кафедри, який приймає рішення щодо дозволу до захисту та оформлює його.

Робота реєструється на кафедрі і передається на зовнішню рецензію.

Зовнішня рецензія подається у письмовому вигляді в довільній формі і має містити такі складові:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної випускної кваліфікаційної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми випускної кваліфікаційної роботи, відповідності змісту роботи до завдання;

- висновки щодо використання у роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства згідно з напрямом теми магістерської роботи, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від випускної кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної магістерської роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і обов'язково має бути висловлено думку про оцінку роботи за чотирибальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по-батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис. Для підготовки здобувача до пояснень у зв'язку з можливими зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні ЕК. Рецензія додається до конверта з іншими супровідними документами.

Рецензія, а також всі інші можливі відгуки, що здобувач може зібрати за власною ініціативою, завіряються підписами рецензентів і печатками їхніх організацій. Вони повинні бути здані на кафедру **не пізніше, чим за два дні** до офіційного захисту.

4.2 Організація процесу захисту

Завершена кваліфікаційна робота магістра, оформлена належним чином, підписується здобувачем на титульному аркуші і здається науковому керівнику для остаточної перевірки і складання відгуку. Якщо був призначений науковий консультант, його підпис також повинний стояти на титульному аркуші до здачі випускної кваліфікаційної роботи науковому керівнику.

Підготовлена випускної кваліфікаційної робота з відгуком наукового керівника і рефератом здобувача представляється на кафедру не пізніше, ніж за два дні до затвердженої дати офіційного захисту. У випадку, якщо кафедра на своєму засіданні не вважає за можливе допустити здобувача до захисту випускної кваліфікаційної роботи, це питання підлягає розгляду в деканаті факультету (ректораті). Ухвалення остаточного рішення про недопуск до захисту знаходиться в компетенції ректорату закладу вищої освіти.

До захисту кваліфікаційної роботи магістра не допускається здобувач, який неповністю виконав навчальний план і не здав усі заліки й іспити, або має інші академічні заборгованості, або робота не відповідає вимогам.

Завершальною процедурою допущення кваліфікаційної роботи до захисту є розгляд перерахованих супровідних матеріалів завідувачем кафедри. Допуск до захисту здійснюється шляхом відповідного запису завідувача кафедри у висновку кафедри про магістерську роботу.

Якщо завідувач кафедри вважає за неможливе допустити магістерську роботу до захисту через її незадовільну якість, це питання має бути заслухано на засіданні кафедри за участю наукового керівника. Обговорення оформляється протоколом і подається на затвердження, послідовно, декану факультету і ректору ВНЗ.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, графік роботи якої затверджує ректор НУ «Чернігівська політехніка».

На засідання ЕК до початку захисту подаються такі документи:

- витяг із наказу ректора про затвердження персонального складу цієї комісії;
- список здобувачів екзаменаційної групи, які допущені до захисту магістерських робіт (проектів) за підписом декана факультету;
- довідка від деканату про виконання здобувачем навчального плану та про одержані ним оцінки з теоретичних дисциплін, навчальних та виробничих практик;
- випускна кваліфікаційна робота здобувача;
- відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи;
- зовнішня рецензія на випускної кваліфікаційної роботу;
- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної магістерської роботи (довідки про впровадження пропозицій здобувача у практичну діяльність підприємства, видані статті здобувача з теми випускної кваліфікаційної роботи тощо).

Під час підготовки до захисту здобувач має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стисло доповідь щодо магістерської кваліфікаційної роботи та підготовлені наочні матеріали.

Доповідь здобувача має починатися зі звертання: “Шановний голово та члени екзаменаційної комісії!”

Обсяг тексту доповіді має відповідати 7-10 хвилинам виступу. Доповідь повинна відобразити: обґрунтування актуальності теми, мету і завдання роботи, основні результати дослідження та наукові розробки автора, акцентувати елементи наукової новизни. Особливе місце має бути відведено обґрунтованим пропозиціям і рекомендаціям та оцінюванню їх ефективності.

Перед захистом здобувачу слід ретельно прочитати рецензію, особливу увагу звернути на висловлені рецензентом зауваження та по можливості усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь здобувача і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Процедура захисту протоколюється секретарем комісії.

Здобувач стисло доповідає комісії сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь посиланням на наочні матеріали.

Після доповіді здобувача голова ЕК зачитує рецензію на магістерську роботу, і здобувач має можливість відповісти на всі зауваження рецензента.

Під час захисту магістерської роботи члени ЕК, присутні на захисті викладачі, спеціалісти можуть задавати здобувачеві запитання щодо змісту роботи. Відповіді здобувача мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Після відповіді здобувача на запитання оголошується відгук наукового керівника виконаної магістерської роботи.

4.3 Оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

За результатами захисту магістерської кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання), про присвоєння спеціалісту відповідної кваліфікації і про видачу йому диплома державного зразка. Результат оцінювання заноситься у відомість відповідно до шкали оцінювання: національна та ECTS (додається нижче).

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин: перша - виконання роботи (до 70 балів) і друга - захисту (до 30 балів).

Оцінка **«відмінно»** (90-100 балів) ставиться, якщо випускник магістратури:

1) виконав роботу самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, яка відбиває глибокі теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності як науковця, політолога-міжнародника;

2) оволодів методами науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків;

3) показав критичне ставлення до джерел і літератури, продемонстрував наукову новизну, сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) грамотно, з додержанням вимог держстандарту оформив кваліфікаційну роботу;

5) написав роботу грамотно, українською літературною мовою, не допускаючи орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок;

6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на запитання членів комісії;

7) до захисту представив автореферат та не менше двох наукових публікацій.

Оцінка **«добре»** (75-89 балів) ставиться, якщо випускник магістратури:

1) виконав роботу самостійно, на належному науково-теоретичному рівні, яка відбиває достатньо високі теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності як науковця, політолога-міжнародника;

2) оволодів методами науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу;

3) робота має наукову новизну, однак автор не може в достатній мірі проаналізувати літературу і джерела з досліджуваної теми, але сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) з додержанням вимог держстандарту оформив магістерську роботу, але допустив при цьому 2-3 помилки чи неточності;

5) написав роботу грамотно, українською літературною мовою, допускаючи при цьому поодинокі орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки;

б) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, відповів на запитання членів комісії;

7) до захисту представив лише одну публікацію.

Оцінка «**задовільно**» (60-74 балів) ставиться, якщо випускник магістратури:

1) виконав роботу самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні, яка відбиває теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності як політолога-міжнародника;

2) оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, але допускає порушення логічності й систематичності викладу, некритичного ставлення до документів і матеріалів;

3) робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовані або відсутні власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) допустив ряд помилок при оформленні роботи та її науково-довідкового апарату з відхиленням від вимог держстандарту;

5) написав роботу українською літературною мовою, але допустив у ній велику кількість русизмів, орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок;

б) на захисті продемонстрував неглибокі знання теми дослідження, не зумів відповісти на окремі запитання членів комісії;

7) до захисту не представив жодної публікації. Оцінка «**незадовільно**» (до 60 балів) ставиться в тому випадку, коли студент, допущений до захисту кваліфікаційної роботи, абсолютно в ній не орієнтується, не може відповісти на жодне запитання членів комісії, або виявиться, що робота є плагіатом.

В роботі допущені такі грубі помилки:

1. Зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 2-10 років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми.

7. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

8. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

9. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

10. В якості ілюстраційного матеріалу використано таблиці, діаграми, схеми, які запозичені не з першоджерел.

11. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам роботи, виконана неохайно, з помилками.

Засідання ЕК оформлюється протоколом, до якого вносяться відповідні оцінки за складання екзамену і захист, записуються запитання членів ЕК і присутніх на захисті, особисті думки членів ЕК, зазначається одержаний освітній рівень, а також назва державного документа про освіту (диплом), який видається випускникові закладу вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Протокол підписують голова і члени ЕК, що брали участь у засіданні.

Екзаменаційна комісія після завершення роботи складає звіт, у якому відображаються: основні кількісні показники щодо рівня і якості успішності по проведених екзаменах і захистах; характеристики виконаних випускних кваліфікаційних робіт щодо можливості впровадження конкретних пропозицій у практику підприємництва, закладів торгівлі та біржової діяльності.

**Орієнтована тематика кваліфікаційних робіт магістра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності (перелік тем)**

1. Розвиток сімейного бізнесу України в ринкових умовах господарювання
2. Розвиток практики соціально відповідального ведення бізнесу на вітчизняних підприємствах
3. Особливості становлення і розвитку роздрібного підприємства на ринку (вид) товарів
4. Відкриття, функціонування та розвиток малого бізнесу у сфері послуг в сучасних умовах
5. Удосконалення та оптимізація асортименту (група) товарів для досягнення комерційного успіху торгового підприємства
6. Формування асортиментної політики підприємства на спеціалізованих міжнародних виставках та ярмарках
7. Удосконалення асортиментної політики роздрібного торговельного підприємства
8. Оптимізація товарного забезпечення підприємства роздрібною торгівлі
9. Шляхи підвищення ефективності товаропостачання підприємств торгівлі
10. Підвищення ефективності комерційних угод із закупівлі товарних ресурсів
11. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на підвищення ефективності комерційної роботи підприємства
12. Визначення напрямків підвищення ефективності цінової стратегії підприємства
13. Удосконалення ефективності використання торгової площі роздрібного підприємства
14. Культура та якість торговельного обслуговування споживачів – критерії оцінки організації роздрібною торгівлі
15. Підвищення конкурентоспроможності магазину на основі покращання культури торгового обслуговування
16. Резерви підвищення конкурентоспроможності підприємства на регіональному ринку послуг
17. Удосконалення рекламно-інформаційної роботи торгового підприємства
18. Брендинг на підприємстві: формування та забезпечення ефективності використання
19. Вплив сучасного мерчандайзингу на ефективність роботи магазину
20. Формування й зберігання якості (група товарів) та розробка сучасної маркетингової стратегії щодо їх реалізації на прикладі промислового підприємства
21. Інноваційний розвиток підприємства з роздрібного продажу товарів на основі впровадження технологій електронної торгівлі
22. Удосконалення використання інтернет-технологій для підвищення ефективності роботи магазину

- 23.Прогнозування попиту на окремі товари та послуги на регіональному споживчому ринку
- 24.Роздрібна торгівля (вид товару): стан та перспективи розвитку в умовах конкуренції
- 25.Роздрібні торговельні мережі як перспективний розвиток торгівлі в Україні за матеріалами торговельних мереж
- 26.Дослідження виробництва, асортименту та якості (вид товару) різних виробників (за матеріалами підприємства, магазину)
- 27.Дослідження (група товару) та перспективи його використання у харчовій промисловості
- 28.(Вид товару): сучасний асортимент, експертиза та практичні аспекти експорту (імпорту)
- 29.Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сервісному обслуговуванні населення
- 30.(Група товару): стан виробництва, асортимент та контроль якості
- 31.Культура та якість торговельного обслуговування споживачів – критерії оцінки комерційної діяльності торгівлі
- 32.Формування асортименту та організація роздрібногo продажу (вид товару)
- 33.Резерви підвищення конкурентоспроможності підприємства на регіональному ринку
- 34.Вдосконалення формування асортиментної структури товарообігу підприємства торгівлі
- 35.Товарознавча оцінка асортименту та ефективності торгівлі товарами (конкретної групи).
- 36.Товарознавча оцінка при здійсненні імпорту (експорту) товарів (конкретної групи).
- 37.Вдосконалення асортименту та організації торгівлі товарами (конкретної групи).
- 38.Вдосконалення асортименту та стратегії імпорту (експорту) товарів (конкретної групи).
- 39.Оцінка конкурентоспроможності та удосконалення торгівлі товарами (конкретної групи).
- 40.Товарознавча експертиза та митне оформлення товарів (конкретної групи).
- 41.Ідентифікаційна експертиза та оподаткування імпорту (експорту) товарів (конкретної групи).
- 42.Особливості митних процедур при оформленні культурних цінностей.
- 43.Особливості ідентифікації та митних процедур при імпорті (експорті) дорогоцінних металів.
- 44.Управління якістю та безпечністю товарів в торгівлі (або при експорті, імпорті конкретної групи).

45. Розробка бізнес-плану випуску нової продукції (послуги) на підприємстві (в організації)
46. Розробка бізнес-плану розвитку підприємства (організації)
47. Розробка бізнес-плану створення підприємства (організації)
48. Механізм удосконалення методів ціноутворення в умовах ринку на підприємстві (в організації)
49. Шляхи удосконалення організації збутової діяльності на підприємстві (в організації)
50. Напрями удосконалення організації маркетингових досліджень на підприємстві (в організації)
51. Механізм удосконалення організації товароруку на підприємстві (в організації)
52. Шляхи удосконалення системи сервісного обслуговування продукції підприємства
53. Шляхи удосконалення управління збутовою діяльністю на підприємстві (в організації)
54. Механізм удосконалення управління маркетинговою діяльністю на підприємстві (в організації)
55. Напрямки підвищення ефективності управління посередницькою діяльністю
56. Напрямки підвищення ефективності управління сервісною організацією
57. Шляхи поліпшення використання системи загального менеджменту якості (TQM) в організації
58. Механізм удосконалення управління комунікаційною політикою підприємства (організації)
59. Організаційно-економічний механізм стимулювання інноваційної діяльності підприємства
60. Розробка мотиваційних механізмів прискорення інноваційної діяльності підприємства (організації)
61. Удосконалення управління інноваційним процесом на підприємстві (в організації)
62. Управління інноваційним потенціалом підприємства (організації)

Директору ННІ МХТТ
проф. Ткаленко Н.В.

ЗАМОВЛЕННЯ

(повна назва підприємства або установи)

просить виконати кваліфікаційну роботу на тему: _____

Наше підприємство (установа) зацікавлене в розробленні цієї теми. До виконання роботи просимо залучити студента університету

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник підприємства

_____
(підпис)

М.П.

Додаток В**ЗРАЗОК ЗАЯВИ ДЛЯ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ РОБОТИ**

Завідувачу кафедри
підприємництва і торгівлі
проф. Івановій Н.В.
ст. групи МПТп-201
Петренка П.П.

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи магістра: «.....»

Дата

Підпис

ПОГОДЖЕНО:

Науковий керівник _____ підпис

Додаток Д

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ТА ЗАВДАННЯ
НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут менеджменту, харчових технологій та торгівлі
Кафедра підприємництва і торгівлі

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

д.е.н. Іванова Н. В.

" ____ " _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Проектування та відкриття інтернет-магазину з продажу натуральних засобів

(назва роботи)

_____ по догляду за зубами та ротовою порожниною _____

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньо-професійною
програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва спеціальності, освітньої програми)

_____ 07 Управління та адміністрування _____

(галузь знань)

Виконавець:

студент гр. МПТп - 181

Скиба Г.О. _____

Керівник:

доцент кафедри ПіТ, к.е.н., доцент

Соломаха І.В. _____

Зворотна сторона титульного аркушу кваліфікаційної роботи

Я, Скиба Г.О., підтверджую, що дана робота є моєю власною письмовою роботою, оформленою з дотриманням цінностей та принципів етики і академічної доброчесності відповідно до Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка». Я не використовувала жодних джерел, крім процитованих, на які надано посилання в роботі.

Дата

Підпис

Затверджую
Завідувач кафедри

_____
(підпис) прізвище та ініціали

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
студенту(ці) групи

_____

1. Тема роботи _____

затверджена наказом ректора ” ____ ” _____

2. Строк подання студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні данні по роботі

_____

_____

4. Зміст роботи (перелік питань, які підлягають дослідженню)

_____

_____

5. Кваліфікаційна робота повинна бути оформлена у відповідності з вимогами методичних вказівок кафедри по підготовці кваліфікаційних робіт магістра

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видання завдання _____

Науковий керівник _____

підпис

Завдання прийняв до виконання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п\п	Перелік етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Фактичне виконання

Студент _____

підпис

Науковий керівник _____

підпис

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи магістра
на тему:

«_____»

Кваліфікаційна робота магістра: ___с., ___рис., ___табл., ___додатків,
___літературних джерел.

Об'єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Метою роботи є

Методи дослідження –

В першому розділі _____

В другому розділі _____

В третьому розділі _____

Ключові слова:

ПРИКЛАД СТРУКТУРИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи магістра на тему «**Особливості становлення і розвитку роздрібного підприємства на ринку (вид) товарів**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ РОЗДРІБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Теоретичні засади відкриття та становлення підприємств в Україні
- 1.2. Особливості становлення і функціонування роздрібного підприємства на ринку продукції (група товарів)
- 1.3. Показники та методи оцінки ефективності роботи роздрібного підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2 . ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ (група товарів)

- 2.1. Тенденції розвитку ринку (група товарів) в Україні
- 2.2. Стан організаційно-економічної ефективності функціонування об'єкта дослідження
- 2.3. Оцінка конкурентоспроможності підприємств з продажу (група товарів) регіонального економічного простору

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ (...) ТОВАРІВ

- 3.1. Інституційне забезпечення прискореного розвитку роздрібних підприємств на регіональному ринку
- 3.2. Удосконалена модель розвитку та управління об'єктом дослідження
- 3.3. Прогноз ефективності роботи роздрібного підприємства

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи магістра на тему «Культура та якість торговельного обслуговування споживачів – критерії оцінки організації роздрібної торгівлі»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ КУЛЬТУРИ ТА ЯКОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

1.1. Поняття культури та якості торговельного обслуговування споживачів, її місце в системі організації торгівлі

1.2. Чинники формування культури та якості торговельного обслуговування

1.3. Показники та методи оцінювання культури та якості торговельного обслуговування споживачів

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ КУЛЬТУРИ ТА ЯКОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Стан культури та якості торговельного обслуговування споживачів на об'єкті дослідження

2.3. Аналіз чинників, що впливають на якість обслуговування

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ ТА ЯКОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Законодавче забезпечення підвищення якості торгового обслуговування

3.2. Розробка та обґрунтування плану підвищення культури обслуговування підприємства

3.3 Прогноз зміни ефективності роботи роздрібного підприємства за рахунок підвищення культури обслуговування споживачів

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи магістра на тему «**Брендинг на підприємстві: формування та забезпечення ефективності використання**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ПРОСУВАННЯ БРЕНДІВ (група товарів) ПРОДУКЦІЇ

1.1. Теорія розвитку бренда як важливого інструмента просування продукції

1.2. Брендінгові технології в інформаційному полі ринку продукції (група товарів)

1.3. Зарубіжний досвід формування нового бренда

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2 СТАН СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БРЕНДИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Стан системи маркетингового управління підприємством

2.3. Аналіз процесів створення та просування нових брендів на об'єкті дослідження

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЬ СТВОРЕННЯ ТА ПРОСУВАННЯ НОВИХ БРЕНДІВ НА РИНКУ (група) ТОВАРІВ

3.1. Інституційне забезпечення активного впровадження брендингу в Україні

3.2. Модель створення та просування нових брендів для об'єкта дослідження

3.3. Визначення конкурентоспроможності та економічної ефективності нових брендів об'єкта дослідження

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи магістра на тему: **«Товарознавча оцінка асортименту та ефективності торгівлі зоотоварами» (за матеріалами магазину «Кіт та Пес», м. Чернігів)**

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ЗООТОВАРІВ

- 1.1. Стан світового та українського ринку зоотоварів
- 1.2. Аналіз ринку зоотоварів, представлених у м. Чернігів
- 1.3. Фактори формування асортименту зоотоварів

Висновки з розділу 1

РОЗДІЛ 2. ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА АСОРТИМЕНТУ ЗООТОВАРІВ У МАГАЗИНІ «КІТ ТА ПЕС» М. ЧЕРНІГІВ

- 2.1. Організація, об'єкти та методи дослідження
- 2.2. Аналіз асортименту зоотоварів за класифікаційними ознаками
- 2.3. Оцінка асортименту зоотоварів

Висновки з розділу 2

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ЗООТОВАРІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ У МАГАЗИНІ «КІТ ТА ПЕС»

- 3.1. Розробка класифікації асортименту зоотоварів
- 3.2. Вдосконалення асортименту зоотоварів у магазині «Кіт та Пес»
- 3.3. Оцінка ефективності та напрями поліпшення організації торгівлі у магазині «Кіт та Пес»

Висновки з розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ
ДЛЯ СПИСКУ ПОСИЛАНЬ**
(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
ДОКУМЕНТ	
Один автор	Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Світрослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
Багатотомне видання	Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Окремий том багатотомного видання	Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1983. 480 с. Химическая энциклопедия : в 5 т. Т. 2. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 671 с.
Колективний автор	Менеджмент у XXI сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.

Редактор, упорядник	<p>Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p> <p>Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. - Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.</p>
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 листоп. 2017 р. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. 246 с.</p> <p>Синантропізація рослинного покриву України : тези наук. доп. Всеукр. наук. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 27-28 квіт. 2006 р. Переяслав-Хмельницький, 2006. 240 с.</p>
Збірник	<p>Україна - сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с.</p> <p>Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.</p>
Переклад з іншої мови	<p>Гарфорд, Тім. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах : пер. з англ. Київ, 2018. 352 с.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ EN 61010-2-020:2005. Вимоги безпеки до електричного устаткування для вимірювання, керування та лабораторного застосування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT). Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV, 18 с.</p>
Патенти	<p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p> <p>Двокамерний струминно-зрошувальний сульфідатор : пат. 112332 Україна. № 201606608 ; заявл. 16.06.2016, Бюл. № 23. 4 с.</p>
Архівні документи	<p>Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. X (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p>

Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p> <p>Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.</p>
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
ЧАСТИНА ДОКУМЕНТА	
Частина книги	<p>Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419.</p> <p>Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21.</p> <p>Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1998. № 50/51. С. 914-924.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p>
Статті з періодичних видань	Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. <i>Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»</i> . 2017. № 4. С. 43–49.

	Близнюк О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно-грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. <i>Бізнес Інформ</i> . 2019. № 7. С. 240–249.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).
Статті з періодичних видань	Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019). Мірошниченко О. Ю., Карюк В. І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств. <i>Ефективна економіка</i> . 2012. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=932 (дата звернення: 22.01.2018).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.09.2019). Про затвердження Порядку використання документів через обмінні бібліотечні фонди : наказ Міністерства культури України від 31 жовт. 2017 р. № 1131. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1583-17 (дата звернення: 02.08.2019).
Сторінки веб-сайтів	Органічне землеробство та його розвиток в Україні // Agronews : веб-сайт. URL: https://agronews.ua/node/24264 (дата звернення: 02.09.2019). Красива і дивовижна Полтава. <i>Моя планета</i> : веб-сайт. URL: http://myplanet.com.ua/?p=10440 (дата звернення: 10.09.2019). Чайка А. С. Інклюзивна освіта - шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. <i>Всеосвіта</i> : веб-сайт. URL: https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-do-povnocinnoi-socializacii-ucniv-z-oor-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).

ПРИКЛАД ЗОВНІШНЬОЇ РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

РЕЦЕНЗІЯ**на кваліфікаційну роботу магістра****Національного університету «Чернігівська політехніка»****спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність****Антоненко Альони Володимирівни****на тему: «Інноваційний розвиток квіткового магазину «Веранда» на основі технологій електронної торгівлі та ефективного зберігання зрізаних квітів»**

Представлена на рецензію кваліфікаційна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» відповідає затвердженій темі, виконана відповідно до завдання з дотриманням встановлених термінів.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що останнім часом у всьому світі все більше розвиваються методи ведення бізнесу в мережі Інтернет, а особливо web-торгівля.

Дипломна робота виконана згідно вимог методичних рекомендацій оформлення відповідає вимогам ДСТУ, складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, переліку посилань та додатків.

У першому розділі дипломної роботи розкриті питання аналізу світового та вітчизняного стану квітникарства, досліджені постачальники продукції квітникарства в Україні та проведено аналіз стосовно переваг і перспектив розвитку інтернет-магазину квітів в Україні.

У другому розділі дипломної роботи розкриті питання господарської діяльності та організаційно-керівничої структури підприємства ФОП Струц Катерина Андріївна, проаналізована фінансова діяльність магазину «Веранда», проаналізовані особливості комерційної роботи підприємства, організація збутової, закупівельної та рекламної діяльності магазину.

У третьому розділі презентовано етапи розробки інтернет-магазину «Веранда», способи удосконалення якості обслуговування веб-магазину та підвищення продажів за допомогою впровадження новітніх технологій, презентовано сайт квіткового магазину «Веранда».

Четвертий розділ дипломної роботи містить характеристику асортименту препаратів для продовження життя зрізаних квітів в Україні, результати дослідження якості та впливу живильних розчинів різного хімічного складу на терміни зберігання зрізаних квітів на прикладі троянди сорту «PennyLane» та тюльпану сорту «Тюльпан червоний».

Робота завершується висновками, які носять конкретний характер. Автор вносить ряд пропозицій, які є достатньо аргументованими і корисними. Результати дослідження студентки впроваджені в роботу магазину «Веранда» ФОП Струц Катерина Андріївна (акт впровадження від 29.09.2018р.). Результати досліджень оприлюднені на вітчизняній науково-практичній конференції, з опублікуванням 2 тез.

Дипломна робота містить великий обсяг ілюстративного матеріалу у вигляді таблиць, діаграм, схем, рисунків, документів, які оформлені у відповідності з вимогами нормативно-технічної документації.

Глибина та правильність застосування методів аналізу й розрахунків відповідають сучасному рівню розвитку науки. Рівень проведених досліджень свідчить про хороший рівень фахової підготовки студентки, вміння практичного використання здобутих знань, індивідуального підходу до вирішення проблем. Дипломна робота виконана на високому теоретичному і науковому рівні та заслуговує оцінки «відмінно».

Рецензент:

21.12.2019 р.